

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

CORN. DE JONG ATELIER VOOR MODERNE FOTOGRAFIE Zeestraat 63 :: Den Haag :: Tel. 6038

INHOUD: Watersnood in Ned.-Indië. — Voordrachten over Ned.-Indië. — Hindia Poetra. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Naamlijst van nieuw toetredende leden.

Watersnood in Ned.-Indië.

In de Haagsche dagbladen verscheen dezer dagen een oproeping van den heer G. L. G o n g g r i j p, oud-resident van Rembang, om ondersteuning uit Nederland voor de Inlandsche bevolking, die door de overstromingen, welke in de laatste maanden op Java zijn voorgekomen, zwaar ernstig getroffen is geworden. In herinnering uit zijne loopbaan als assistent-resident van Japara, hoe zwaar in zulke gevallen het lijden kan zijn voor de bevolking dier streken, richt hij zich tot het Nederlandsche volk in de volgende sympathieke woorden:

„Uit Indië kwamen telegrafische berichten over watersnood in Japara, Koedoes, Samarang en Indramajoe.

Ik heb meermalen op de dijken van de Serang gestaan en samen met de bevolking gevochten voor het behoud dier dijken.

Een doorbraak heeft allerjammerlijkste gevolgen, omdat in de onderdistricten Wedoeng, Bandaran, Kedoen, opnieuw beplanten der velden, zelfs het telen van tweede gewassen, nagenoeg onmogelijk is. In November en December worden de kweekbedden voor de rijstcultuur aangelegd en zooveel mogelijk wordt getracht om op 1 Januari afgeplant te zijn. In Maart, uiterlijk April, moet geoogst worden; dan begint men reeds last te krijgen van het binnendringen van zout water. In den Oostmoesson geen irrigatiewater, zilte gronden, dus geen gelegenheid om door het telen van tweede gewassen weer wat op dreef te komen. De bevolking aan de Serang-rivier wonende, daar waar die stroom de zee nadert en tot 20, 30 K.M. landwaarts in, heeft steeds een zorgelijk bestaan, geen water of te veel water en als geniepigen geeselt steeds malaria. Ik kan de grenzen van het geïnundeerde terrein slechts gissen naar de korte berichten, doch schat het ziental van de door de rampen getroffen landstreek op 180.000. Het district Wedoeng (Demak), dat bijna geheel ondergelopen zal zijn, is 23.188 H.A. groot.

De ondergelopen terreinen aan den anderen rivier-oever zullen pl.m. 18.000 H.A. groot zijn.

Nu zie ik weer voor me die op de dijken samsengeschoolde bevolking, stil en rustig. Ze vragen niets, ze bedelen niet. Niets dan berusting. Het is Gods wil. Ze klappertanden niet van de kou, maar van de koorts. Ze zijn altijd arm, want het lot heeft hen doen geboren worden in een misdeelde landstreek en er zijn zooveel onzichtbare draden, die een mensch vasthouden aan zijn geboortegrond. Om de dorpen liggen de kerkhoven en wie zal de graven der afgestorvenen verzorgen?

In Nederland van alle kanten hulp bij een ramp. Waren er in Indië rampen, was daar te helpen, dan stond er onmiddellijk een man op de bres, naar wiens woord geluisterd werd. Die man, mr. Van Deventer, is heengegaan. Maar ik zie onder een oproep van de Algemeen Vereenigde Commissie ter Leniging van Rampen door Watersnood in Nederland de namen van mannen met goeden wil en organiseerend talent en ik heb een bede aan die commissie: Zoudt u uw werk willen verbreden en uw diensten willen uitbreiden ter leniging van rampen door watersnood ook in Ned.-Indië? Ik ben nog te kort in Nederland terug, ik ken

den weg hier niet, maar ik weet dat velen, die gegeven hebben voor de door rampen getroffen in Nederland, ook willen geven voor de door rampen getroffen in Indië. Een verzoek van u, en wederom zullen honderden jonge dames genegen zijn om met een lieven glimlach giften in ontvangst te nemen voor de arme door watersnood getroffen in Indië. Een verzoek van u en wederom zullen duizenden in den lande hun beurzen openen en u giften toezenden. Ons kleine land kan groot zijn in 't betoonen van weldadigheid. Laat ons harten winnen, ook de harten van Nederlands onderdanen, die kloppen onder een bruine huid.

G. L. GONGGRIJP,

Oud-Ass.-Resident van Japara.

Van Bleiswijkstraat 143, Den Haag.

P.S. Alvorens dezen oproep tot hulp te plaatsen, werd naar Indië geseind of hulp dringend noodig is. Het antwoord van den resident van Semarang luidde: „Dutch help calamity Semarang urgent.

(w.g.) KERN“.

Nadien kwam het bericht, dat de Gouverneur-Generaal bij den Minister van Koloniën den steun van het Moederland had ingeroepen en de president der Nederlandsche Bank, vroeger president der Javasche Bank, Mr. G. Vissering, uitgenoodigd was, eene commissie te vormen, die trachten zou, voor dat doel gelden bijeen te brengen. De heer Vissering heeft ingevolge die uitnoodiging zich aan het hoofd gesteld van eene commissie, waarvan onze Prins Hendrik, de voorzitter tevens van het Oranjekruis, het beschermheerschap heeft aangevaard. Deze bestaat verder uit de heeren: Jhr. mr. L. H. J. F. van Bevervoorden tot Oldemeule, lid van het bestuur Kon. Nat. Bond „Het Oranje Kruis“, penningmeester, Keizersgracht 683; R. van Lennep, directeur der Cultuur Mij. „De Vorstenlanden“; Dr. C. J. Mijlief, lid van het bestuur Kon. Nat. Bond „Het Oranje Kruis“; P. A. Verschuyl, dir. der Mij. tot Voortz. der zaken Linde en Teves en R. S. Stokvis en Zonen Ltd.; M. P. Voûte, lid van de firma Mirandolle Voûte en Co.; E. D. Walree, directeur Nederlandsche Handel-Mij.; Mr. H. J. Boelen, vroeger advocaat te Semarang, thans te Amsterdam, Keizersgracht 237, secretaris, allen te Amsterdam; C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter der Vereeniging „Oost en West“; J. Th. Gerlings, directeur Indische Stoomtram Mij.; G. F. de Bruyn Kops, voorzitter der Vereeniging Ambt. Binnenlandsch Bestuur; H. C. A. G. de Vogel, oud-resident van Semarang; Jhr. Mr. H. C. van der Wyck, directeur Indische Cultuur Mij., allen te 's-Gravenhage en D. Dunlop, lid der firma Jacobson van der Berg en Co.; J. van Hoboken Azn., lid der firma van Hoboken en Co.; A. C. Mees, directeur der Intern. Cred. en Hand. Ver. „Rotterdam“; Mr. W. Suermond, Lzn., lid der Firma Fraser en Co., allen te Rotterdam.

Zij deed de volgende oproep in de bladen plaatsen:

„Uit Nederlandsch-Oost-Indië zijn berichten ontvangen van ernstige overstromingen in de Residentie Semarang, terwijl ook landen in de omgeving van Batavia, Cheribon, Indramajoe en Solo hevig door bandjirs geteisterd zijn. Menschenlevens zijn daarbij te betreuren en groote materiele schade is aangericht door het verdrinken van vele honderden stuks vee, vernieling van verre boven de duizend huizen met huisraad en verwoesting van alleen in de residentie Semarang vier en dertig duizend bouws rijstvelden. De ramp in Nederlandsch-Oost-Indië komt dus in

gevolgen het ongeluk, dat een deel van Nederland pas getroffen heeft, nabij. Ofschoon de Indische landen een vermogen tot sneller herstel hebben, dan de landen in de koudere streken, zijn toch in Java zooveel vreeselijk getroffen of zelfs tot volslagen armoede gebracht, door die alles vernielende vloed van het uit de bergen aanstroomende water, zoodat (volgens telegrafische inlichting) onmiddellijk hulp dringend noodig is. Nederland kan op het oogenblik alleen dadelijk helpen in geldelijken zin, naast de bestaande bestuursmaatregelen, welke reeds in Nederlandsch-Indië zijn genomen; in Java is, met Semarang als centrum, een comité tot leniging van den nood opgericht, doch de omvang van het benoemde gaat de krachten van onze landgenooten in Nederlandsch-Indië verre te boven. Een dringend beroep wordt dus ook op Nederland gedaan en het is Nederlands plicht om ook hier te helpen.

Wel wordt thans reeds zeer veel in Nederland gevraagd voor de vele ellende van allerlei aard, die in andere Europeesche landen en sedert kort ook in ons eigen land wordt geleden, maar we hebben juist onlangs met onze eigen oogen kunnen aanschouwen den rampzaligen toestand van degenen, wien door het water alles ontnomen werd. De ondergeteekenden hebben zich, ingevolge de uit Indië kenbaar gemaakte wensch, tot een commissie in Nederland gevormd, met het doel gelden tot leniging van dezen ramp in te zamelen. De commissie telt slechts een klein aantal leden uit eenige hoofdplaatsen van het land, opdat onverwijd en snel kan gehandeld worden; zij koestert dan ook de hoop, dat binnen enkele weken voldoende geld bijeen zal zijn gekomen, waarna zij weder ontbonden zal worden.

De commissie doet dus een warm beroep op het mededoogen van Nederland om haar, zoo mogelijk omgaand, remise bijdragen te doen toekomen. Ieder der commissie-leden stelt zich voor het ontvangen van bijdragen gaarne beschikbaar, in het bijzonder de penningmeester“.

Voor de leden van Oost en West, die als lezers van „Het Koloniaal Weekblad“ niet vergeten zullen zijn de herhaaldelijk voorgekomen rubriek „Gul Indië“, waaruit bleek met hoe milde hand Indië heeft bijgedragen voor het Nederlandsche steun-comité en ook tot leniging van den nood in Curaçao, is — al beleven wij moeilijke tijden en valt ook in ons land zware nood te lenigen — een aansporing om tegenover Gul Indië te toonen, dat er ook een Gul Nederland is, zeker overbodig.

Alleen wenschen wij mede te deelen, dat giften ook gaarne in ontvangst genomen worden ten kantore van de Vereeniging „Oost en West“ te 's-Gravenhage, Heulstraat 17, ter overmaking verder aan de daarvoor ingestelde commissie. Van de ten onzen kantore ontvangen giften zal in het Weekblad melding worden gemaakt.

Ingekomen Giften voor den Watersnood in N.-I'

Van het Hoofdbestuur der Ver. „Oost en West“ f 100.—
Van C. R. B. v. d. Brink te 's-Gravenhage „ 10.—
Van v. B. te 's-Gravenhage „ 10.—

Voordrachten over Ned.-Indië.

Van belangstellende zijde vernamen wij: Door den Heer C. J. J. van Kempen, adm. v. h. Land B o l a n g op Java, werd den 26sten Jan. in de Bioscoopzaal te Deventer eene lezing gehouden voor de Mid-

PERRY & CO.

Dekstoelen
Hut
Mail } koffers
Vouwstoeltjes, enz.

HOOGSTRAAT 20.

delbare Koloniale Landbouwschool over „De Rubbercultuur”. Deze voordracht werd toegelicht met Kinematografische opnamen, daartoe welwillend afgestaan door het Koloniaal Instituut te Amsterdam, alsmede door lichtbeelden. Spreker leidde zijne voordracht in met een kort overzicht te geven over de geschiedenis der cultuur, de wereld-productie en de kapitalen, die door verschillende landen in Ned.-Indië in de Rubbercultuur waren gestoken.

Verder zette spr. duidelijk uiteen de werking, werkwijze, levenswijze, toekomst in die cultuur voor jongelieden, die bestemd zijn voor de rubbercultuur in Ned.-Indië.

Aan 't eind bedankte Dr. Tjeenk Willink, Directeur der K. M. Landbouwschool, mede namens leeraren en leerlingen, spreker voor zijne leerrijke voordracht.

Wellicht is de heer van Kempen op aanvraag genegen deze nuttige voordracht ook elders te houden.

HINDIA POETRA.

Wij ontvingen van de redactie en administratie van het eerstdaags uitkomende maandblad de volgende circulaire:

Aan onze Landgenooten en aan allen, die belangstelling hebben voor Indië en het Indische volk.

Heil zij U allen!

Na bespreking met terzake deskundige mensen en nadat wij ons ter beschikking van de „Indische Vereeniging” hadden gesteld om voorloopig belangeloos de redactie en administratie van het orgaan te voeren, stelde het Bestuur voor, vanwege de „Indische Vereeniging” een maandschrift uit te geven, dat een algemeen Indisch karakter zou hebben. Dit voorstel werd door de Algemeene Vergadering van 8 Januari j.l. bij acclamatie aangenomen, terwijl de ter vergadering aanwezige donateur, de heer J. W. Macdonald, zijn financieelen steun toezegde, wat zeer door de vergadering werd gewaardeerd.

Hindia Poetra zal de naam zijn van het maandelijks verschijnend orgaan, dat een algemeen tijdschrift zal wezen voor de „zonen van Indië” — vandaar de naam — en verder voor allen, die belangstelling hebben voor Indië en het Indische Volk.

Het doel is kort gezegd: leden, donateurs en alle belangstellenden in de gelegenheid te stellen hunne denkbeelden omtrent Indië in het algemeen weer te geven, en tevens kennis te doen nemen van verschillende uitingen van anderen. Niet in de laatste plaats zal „Hindia Poetra” den lezer op de hoogte houden van den geest, die onder Indië's bevolking heerscht, door geregeld een „Overzicht uit de Inlandsche Pers”, rechtstreeks uit de inlandsche persorganen vertaald, te geven.

Wat de richting van ons blad zal wezen, zij hier medegedeeld, dat „Hindia Poetra”, los van alle politieke richtingen, zijn eigen weg zal gaan, ter behartiging van de algemeene belang van Indië. Ons blad hoopt op vooruitstrevende wijze het zijne bij te dragen ten bate van ons land en volk.

In verband met het doel en de richting van „Hindia Poetra” zal ons maandschrift als volgt worden ingericht:

Voorloopig, zoolang wij nog niet bij machte zijn iets beters te geven, zal het blad slechts 16 pagina's binnenwerk, octavo-royaal formaat, verschijnen. Zoodra evenwel de uitgave zichzelf bedruipen kan, denken we dadelijk tot uitbreiding over te gaan.

De tekst zal uitsluitend in de Nederlandsche taal worden gegeven.

De volgende rubrieken komen er in voor:

1. Bijdragen van algemeenen aard voor Indië's van belang;
2. Overzicht uit de inlandsche pers in Indië;
3. Mededeelingen van het Bestuur der „Indische Vereeniging”;
4. Belangrijke nieuwsberichten in verband met Indië;
5. Varia, (gedichten, oostersche en westersche spreken, Indische anekdoten, Indische feestdagen, uitspraken van bekende personen, enz.);
6. Uit de andere Aziatische landen.
7. Literatuur Overzicht.

Met genoegen kunnen we mededeelen, dat eenige deskundige personen bereid gevonden werden, de redactie bij te staan door geregelde toezending van bijdragen op verschillend gebied. Ook zijn er enkelen, die genegen zijn een der bovengenoemde rubrieken te verzorgen. Die allen zij onze dank, ook namens de Vereeniging! Bovendien heeft zoolw het bestuur der „Indische Vereeniging” als de redactie bereids brieven in zee gezonden, waarin aan eenige bekende landgenooten in Indië om medewerking werd verzocht. Wij hopen op deze wijze het noodige contact te kunnen verkrijgen, niet alleen met Indisch gezinde Nederlanders, maar ook met onze landgenooten in Indië. Ook hopen wij daarmede ons blad te kunnen maken tot een frisch ademend algemeen Indisch orgaan.

Overigens staat de „Hindia Poetra” onder onze redactie en administratie, terwijl de heer Baginda Dahlan Abdoellah ons daarbij zijne gewaardeerde hulp zal verlenen.

In Indië wordt ons blad vertegenwoordigd door R. M. Soerjopranoto, Uitgever te Jogjakarta.

Ter vergemakkelijking der administratie hebben we besloten slechts die aanvragen om een abonnement te noteeren, welke vergezeld gaan van het bedrag van het abonnementsgeld voor een jaar, d.i. f 2.50 voor Indië en Nederland, of f 3.— voor het Buitenland. Losse nummers zijn, zolang de voorraad strekt, à f 0.30 bij de administratie te verkrijgen. Tot het plaatsen van advertentiën is uitsluitend gerechtigd de heer S. de Vries, Joan Maetsuyckerstraat 67, Den Haag.

Red. en Adm. van „Hindia Poetra”.

Suriname.

Verschenen is het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Eerste Kamer betreffende de ontwerp-Surinaamsche begrooting voor 1916.

„De vraag werd gesteld, of de kolonie Suriname in deze tijden van beproeving, ook niet wat meer in haar eigen kosten zou kunnen bijdragen dan nu het geval is.

Eenige leden juichten daarom toe, dat de minister er toe is overgegaan verschillende posten van de voorloopig

in de kolonie vastgestelde begrooting te verminderen of te schrappen.

Andere leden keurden sterk af het ingrijpen van den minister in de voorloopig vastgestelde begrooting, zonder daarover vooraf overleg te hebben gepleegd met den gouverneur. De motie-Fock in de Tweede Kamer vond daarom hunne instemming. Door het snoeien met ruwe hand kreeg men nu o. a. geen mijnbouwkundig onderricht [onderzoek?], geen landbouwdeskundige, geen entomoloog en geen plannen tot bevordering van een creditbank, die toch zoo hoog noodig is.

Door de bacovencultuur plotseling in den steek te laten, welke cultuur men aanvankelijk bevorderde, achtten zij het daaraan besteede geld feitelijk weggevoerd.

Zij vroegen 's ministers oordeel ten opzichte van de grieven, vermeld in het rekest door de vereeniging van groote landbouwers van Suriname, ingediend 10 September 1915. Duizenden guldens zijn verloren door het verrotten van de bacoven; zou het daarom niet noodig zijn drogerijen op te richten om dit verrotten te voorkomen? Andere leden konden zich met dezen aandrang om steun voor de bacovencultuur niet vereenigen.

Al moge de toegepaste manier van bezuinigen geen instemming vinden, deze methode veeleer een kleine methode heeten, niet overeenkomende met onze plicht om van ons koloniaal bezit ook de lasten te dragen, zoo meende een lid, dat anderzijds het geld goed moest worden besteed, hetgeen echter niet is gebeurd, zooals blijkt uit de mislukking van den Lawa-spoorweg, terwijl de gouvernementen-rubberonderneming „Slootwijk” ook een failure is te noemen.

Gevraagd werd, of het juist is, dat een verbod is uitgevaardigd door den gouverneur aan de ambtenaren om kritiek uit te spreken over hetgeen in de Koloniale Staten wordt gezegd? Voorts werd gewezen op de misstanden bij de balata-industrie. Naar de meening van enkele leden werken daar te jonge arbeiders, en zijn de loonen er klein. Er geldt nog een loontarif van 1861, dateerende van vóór de afschaffing van den slavenhandel. (sic.) Men wenschte te weten welke plannen de Minister heeft ter verbetering.

Naar de meening van deze leden was het gewenscht aan de Alappa-arbeiders (eigenlijk een soort onderaannemers), een goed sweatingstelsel, dat nog druk in Suriname bestaat en waarover de heer Van Asch van Wijck op 3 Mei 1915 in de Koloniale Staten sprak, diende zoo spoedig mogelijk een eind te worden gemaakt.

In de Memorie van Antwoord van de begrooting van 1915 verklaarde de Minister het possentriehout waardeeloos te zijn, in tegenstelling daarmede meenden zij, dat het juist zeer waardevol is. De bestrijding van de mijnwormziekte moet huns inziens krachtiger ter hand worden genomen. Deze ziekte heeft zoo'n omvang genomen, dat ongeveer 9/10 der mijnwerkers (sic!) er door aangetast is.

Opgemerkt werd, dat in Coronie veel tuberculeus vee voorkomt, waarvan de melk wordt verkocht.

Aan de verwaarloozing van Nickerie kon, naar den wensch van enkele leden, een einde worden gemaakt door instelling van een gemeentebestuur, betere communicatiemiddelen en een telegrafische verbinding.

Aangedrongen werd om middelen te vinden om een centrale suikerfabriek op te richten, waarbij er op gewezen werd, dat de gouverneur Idenburg dit reeds heeft voorbereid.

Wenschelijk werd het geacht door een lid, dat een einde kome aan de wrijving tusschen het Departement van Koloniën, afdeling West-Indië, en het Koloniale Bestuur in Suriname.

Dit lid meende te mogen verwachten, dat de minder aangename woorden, door den Minister geuit ten opzichte van het Koloniaal Bestuur, en die blijkbaar op misverstand berustten, zullen worden ingetrokken of verzacht nu hij beter is ingelicht.

Een belangrijk staatsstuk kunnen wij dit voorloopig verslag nu juist niet noemen. Er komen verscheidene eigenaardige opmerkingen in voor.

* * *

Aan het Tijdschrift voor Sociale Hygiëne ontleenen wij, via de „N. R. Cr.” van 4 Febr., ochtendblad A, de volgende mededeeling:

„Lepra. In het „Bulletin de la Société de pathologie exotique” deelt dr. Rousseau, die geruimen tijd in Fransch West-Afrika doorbracht en daar de Lepra bestudeerde, mede, dat hij vermoedt, dat deze ziekte niet, zooals van verschillende zijden wordt beweerd, door de bloedzuigende insecten wordt overgebracht, maar langs den weg der ademhalings- en spijsverteringsorganen.

Hij merkte op, dat de ziekte vooral voorkomt in die landstreken, waar de inboorlingen zich snuiten met behulp van de vingers en eten met de handen. Bij het snuiten worden de vingers afgedroogd aan wat de inboorling voor de hand komt, maar zeer onvolledig, zoodat er alle kans is, dat hij bij het opvolgende eten met dezelfde rechterhand zijn voedsel besmet. Deze mededeeling moet slechts als voorloopig worden beschouwd. Dr. Rousseau zet zijn studies voort, o. a. door proeven op apen met voedsel, waarin de lepra-bacillen van Hansen zijn gemengd en zal later de uitkomsten daarvan mededeelen en daarbij tevens aantonen, dat er verband bestaat tusschen den vorm en de ontwikkeling van de lepra en de wijze waarop de besmetting heeft plaats gehad.”

Bij een groot deel der minder beschaafde bevolking van Suriname zijn zakdoeken onbekend en wordt er met

BEËEDIGD EXPERT.

Inkoop van Oud-Indische Brillanten, Paarden, Juweelen, enz.

N. BLOM,

Nieuwe Heerengracht 25. Tel. Interc. 8320. AMSTERDAM.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN:
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie.
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur
F. TIJMSTRA.

TIMMERS & FOEKENS

Laan van Meerdervoort 26

TEL. HAAG 8755.*

Effecten — Bankzaken

Informatie-Bureau voor
Indische Fondsen.

Genealogisch Heraldisch Bureau

Carl Köffler, 's-Gravenhage, Obrechtstr. 181.

BELAST ZICH MET:

Het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin; het nasporen van familiebetrekkingen, zoolw binnen- als buitenslands; het opsporen van familie-wapens en zegels; het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der officieele bewijsstukken; het bijeenbrengen der benoedigde wettelijke stukken ter eventuele erkenning, inlijving of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering; het oplossen van onbekende wapens; het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoolw op papier als perkament, paneel, enz.; het graveeren van cachetten en zegelringen in alle metalen en halfedelgesteenten, het vervaardigen van stempels en cliché's tot het bedrukken van postpapier, het branden van wapens in glas, het leveren van boekbanden, portefeuilles, etc., met in leder gedreven wapens, enz., alsmede het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht” voor Genealogie en Heraldiek.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
KLEERMAKERIJ

Heerengracht 38 - Telefoon 4214

Draagt onze reclame
COLBERT-COSTUUM
naar maat van f 35.—

Diverse dessins prima Engelsche Stoffen - Solide bewerking.

de handen gegeten. Mocht Dr. Rousseau's meening juist blijken, dan zou de bestrijding der lepra neerkomen op het gebruik van zakdoeken, vorken, lepels en messen en op zindelijkheid in het algemeen.

Wij herinneren ons een in 1866 in de Guldens-editie verschenen roman van C. van Schaick, predikant te Paramaribo, getiteld „De Manja”. Daarin wordt verhaald van een meisje, dat melaatsch wordt door het gebruik van manja's, die gewikkeld waren geweest in de windsels van een melaatsche, welke vruchten haar uit wraak waren toegediend door haar bediende. De veronderstelling van Rousseau is dus zeker niet nieuw maar de besmetting langs den weg der spijsverterings- en ademhalingsorganen is zeker niet de eenige wijze waarop besmetting plaats heeft.

* * *

In de Februari-aflevering van „De Indische Gids” een artikel van Dr. J. de Hullu, getiteld „St. Martin en Saba omstreeks 1818”. Dr. de Hullu publiceert n.l. een rapport van den commandant van St. Martin en Saba, Cantzlaar, waarvan in het Algemeen Rijksarchief een copie berust. Het stuk draagt geen dagteekening, maar blijkt bij het Departement van Koloniën te zijn ingekomen op 19 September 1818; daarom veronderstelt Dr. de Hullu, dat het stuk gebracht moet worden tot het jaar 1818 of op zijn vroegst tot 1817.

De Koloniale Bibliotheek te Paramaribo bezit onder no. 287 E hetzelfde stuk in manuscript. Vermoedelijk is het met Cantzlaar naar Suriname gekomen, toen deze tot Gouverneur-Generaal der Nederl. W.-I. Koloniën benoemd werd. Wij vestigen de aandacht op dit stuk, omdat het mogelijk is dat het gedagteekend is.

Curaçao.

Wij ontvingen de Curaçaosche bladen van 31 Dec.—6 Jan. j.l.

In de „Amigoe” lezen wij: „In het afgelopen jaar heeft de „Aruba-Visch-Onderneming Neptunus” met veel moeielijkheden te kampen gehad. En dat is te betreuren!

Deze onderneming is van veel belang, zoowel voor Curaçao als voor Aruba.

Voor Curaçao: Want het is gebleken, dat de fijne vischsoorten van Aruba aangebracht, die anders maar zelden hier te krijgen zijn, op Curaçao bijzonder in den smaak vallen.

Voor Aruba, omdat deze onderneming de oorzaak is geworden van een aanmerkelijke uitbreiding van het visscherij-bedrijf op dat eiland.

Doch de Onderneming is de eerste moeielijkheden, die alle begin bezwaarlijk maken, nog niet te boven.

Eerst was er gebrek aan voldoende visschersbooten op Aruba. De visch moest te lang in het koelhuis op Aruba bewaard blijven, vóór er voldoende lading aan visch voor de „Aeroplano”, die ze naar Curaçao moest meenemen, bijeen was. Om die reden werd met een kleiner bootje de visch naar Curaçao verzonden.

Sindsdien werd de visschersvloot met eenige booten uitgebreid en kan de „Aeroplano” het werk weer overnemen. Het is te hopen, dat het Gouvernement zal voortgaan met steun te geven, om nog meer visschersbooten in de vaart te brengen, zoodat zoowel de „Aeroplano” als de kleinere boot geregeld de visch naar Curaçao kunnen overbrengen. Hadden wij een geregelde, vlugge verbinding per stoombootje of motorboot met Aruba, dan zouden daarmede veel bezwaren zijn opgelost. Dit is zeker, visch is er in overvloed in de omgeving van Aruba, en veel fijnere vischsoorten dan gewoonlijk door de Curaçaosche visschers hier worden aan de markt gebracht.

Het is zelfs gebeurde, dat op Aruba in een week tijds 5000 Koningsvischen werden aangebracht. Natuurlijk zal niet altijd de vangst zoo voordeelig zijn, te minder wij de koningsvisch nooit lang in groote scholen op één en dezelfde plaats bijeen blijft.

Maar toch valt er niet aan te twijfelen, dat ook bij een nog grootere uitbreiding der visschersvloot op Aruba het bedrijf nog ruim winstgevend zal blijven, daar hier altijd de vraag nog grooter is dan het aanbod, en men steeds op een groot afzetgebied kan rekenen en bij het groote aantal goeude particulieren, en voor hotels en de stoomschepen.

Ook de kleine uitbreiding, die door den steun van het Gouvernement de visschersvloot op Aruba tot nu reeds heeft gekregen, bezint reeds een merkbaar gunstig gevolg te hebben. Meer personen houden zich nu met de vischvangst onledig, zij maken betere verdienste en zij beginnen zich ook met meer ijver en lust op hun bedrijf toe te leggen; zij beweren reeds weer plaatsen ontdekt te hebben, waar vooral de koningsvisch zich bij voorkeur schijnt op te houden. Ook is het wel aannemelijk, wat de vaklu beweren, dat hoe meer aas er in het water drijft, des te meer vischen zullen angelokt worden, en hoe meer booten er zijn ook over des te grooter oppervlakte de netten kunnen gesleept worden, en des te minder visch er aan de mazen zullen ontsnappen en des te grooter de vangst zal zijn. Doch dan is het ook noodzakelijk, dat het Gouvernement op den goeden weg voortgaat, en de Arubianen in staat stelt een grootere uitbreiding aan hun bedrijf te geven, door nog meer booten in de vaart te brengen. Wij hopen, dat voor dit doel een ruime post op onze Begroting zal worden uitgetrokken.”

* * *

Het Nederlandsche stoomschip „Loppersum”, groot netto 3617 M³, gezagvoerder J. W. H. Zimmerman, afkomstig van Cardiff, heeft in de Willemstad gebunkerd en is na te New-Port, Fuikbaai, eene lading van 2.407.920 KG. phosphorzure kalk te hebben ingenomen, vertrokken met bestemming naar Helsingborg.

Met deze boot inbegrepen, zijn er dus 16 booten in den loop van 1915 phosphaat aan Santa Barbara komen laden.

* * *

Voor den heer J. B. Prince was het den 24sten Dec- de laatste dag, dat hij als onderwijzer te Willemstad voor de klasse stond, na ruim 55 jaren bij het onderwijs te zijn werkzaam geweest.

Verschillende onderwijzers waren daarom tegen twaalf uur in de Emmaschool bijeen gekomen om hun oudsten collega op dezen dag te huldigen.

In een schoone rede schetste de heer van Eps de verdiensten van den heer Prince en overhandigde hem, namens vele der onderwijzeressen en onderwijzers, een prachtfoto van leerlingen en personeel der Emmaschool.

* * *

Den 1sten Januari j.l. was het 25 jaar geleden, dat de heer J. J. Pietersz aan de „Curaçaosche Handel- en Industrie-Mij.” werd verbonden. Bij die gelegenheid werd de jubilaris bij monde van den heer C. Peereboom, den directeur der Mij. die juist in de kolonie vertoefde, gelukgewenscht en namens de directie een huldeblijk aangeboden.

* * *

De leerling-telegrafisten, opgeleid door den heer E. Molenkamp, hebben hun theoretisch en praktisch examen voor hulpsener afgelegd. Geslaagd zijn de heeren Jozef Z. Hermans, Carlito Juliao, Pedro A. Simon, Pedro J. Frigerio en Mirto Henriquez. Aan allen onze gelukwenschen.

De heer Jozef Z. Hermans is reeds benoemd tot Chef van het hulpstation Bonaire en met de „Estelle” naar zijn nieuwe standplaats vertrokken.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De eere naam: „Inlander”. Garèng merkt hierover in de „Modjopait” het volgende op: Ik ben van geheel andere opvatting dan Mata-Mata, die in de Volharding spijtig schrijft, hoe als regel kan worden aangenomen, dat de brieven van de Mij. aan een Inlander geadresseerd worden als volgt: „Aan den Inlander.....” en vindt, dat 't uit den tijd is om bij een adres het ras aan te duiden, waartoe de geadresseerde behoort, daar men toch ook niet adresseert: „Aan den Europeaan.....” chef Exploitatie der.....

Ik zou er trotsch op zijn, wanneer men schreef: Aan den Inlander Garèng te Djabalkat en raadt dan ook Mata-Mata aan zich in het vervolg niets aan te trekken van zulke laag-bij-de-grondsche uitingen van rassenaan der blanken.

Nog maar steeds rassenscheiding! zoo schrijft Kromdjoekdja en haalt o.m. 't volgende aan: De beluilde, ten teeken, dat de voorstelling geëindigd was. De muziek speelde een opgewerkte marschlied. Toen ik mij naar buiten spoedde stuitte ik op den weledelgestrengen heer portier van de tent; deze wees mij naar de deur achter aan de tent, speciaal gereserveerd voor Javanen. Vraag: stinkt ons geld?.....

Overdreven hormat. „Modjopait” haalt dienaangaande 't volgende aan. Het is den treinpassagiers op de Westerlijnen opgevallen, dat de Inlandsche haltechefs der S.S. den spoorcontroleur Koorepaar met Kandjeng Toewan besar aanspreken en daarbij in kruiperige houding staan, zoo ongeveer als tegenover een Regent, alleen met dit verschil: dat zij niet hurken. Kandjeng Toewan besar Koorepaar is uit duizenden te herkennen aan zijn martiale houding, katten-oogen, Duitschen snor, spillebeenen, breed gebaar en krijschende stem. Of hij tot de „opheffers” behoort, weet ik niet. Hij is in elk geval overheerscher in den „besten” zin van het woord, d.w.z. in den zin van Wybrands en van Haastert.

Javaansche denkbeelden. Tjiptomangoen Koesoemo komt op tegen de groote lauwheid, die nog algemeen onder de Javanen bestaat: Steeds moeten wij hooren, dat de Javaan Javaan moet blijven. Mij is echter dikwijls gebleken, dat degene, die dit zegt, zich geen rekenschap geeft van zijn woorden. Ik zou de vraag willen stellen: Kan men verwachten, dat wij in de toekomst gereserveerd zullen blijven, zooals wij nu zijn? M.i. zullen wij moeten veranderen, of wij willen of niet, omdat het leven in den grond niets anders is dan een voortdurend veranderen. De groote fout in de Javaansche opvoeding is, dat den man en nog veel minder de vrouw wordt gegund een zelfstandig oordeel te hebben of te volgen. De wereld, of beter gezegd de toekomst, wordt echter beheerscht door de karaktervolle menschen, d.w.z. door menschen met een eigen oordeel, een eigen persoonlijkheid. Aan den schrijver van „Als ik een dochter had” (zie het vorige nummer van dit weekblad) vraagt Tjipto: Wilt u onder de Javanen dusdanigen niet doen opgroeien? Is u ook aangestoken door de niet te verdedigen meening, dat de Javaan er is om slaaf te wezen en te blijven? Voed uw dochter toch zóó op, dat zij sterk genoeg wordt, om

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT.

Kronenburgersingel 2 en 4, Nijmegen (Holland)

School- en Pensionsgeld internaat f 800.-

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.-

De Directrice: A. J. NELCK

HOOGERE BURGERSCHOOL 5-jarige cursus met voorbereidingsklassen. VOORSCHOTEN.

Bij schrijven van Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, d.d. 25 Juni 1906, is het INSTITUUT WULLINGS erkend als een H. B. S. 5-j. c.

Kost- en Schoolgeld f 950.-/f 1250.-

Uitslag 1915:

13 Adsp. Eindexamen H.B.S. 5-j. c., n.m.:
11 als leerling 5de klasse;
1 als leerling extraneus;
1 als gemobiliseerde;
1 „ voor de Cadettenschool (O.I.L.);
1 „ „ Kweekschool v/d Zeevaart.

Tot heden slaagden:

98 Adsp. Eindexamen H. B. S. 5-j. c.
19 „ Kon. Mil. Acad.;
19 „ Cadettenschool;
17 „ Adelborst;
24 „ Cand. O. I. Ambt.; Zeevaart- en Machinistenscholen, enz.

De Directeur:

H. WULLINGS.

VOORSCHOTEN, November 1915.

P. KOLE, Drogist.

Valeriusstraat 40

Telef. 5301.

DEN HAAG.

Fred. Hendriklaan 215

Telef. 1776 Z.

SCHEVENINGEN.

BORSTELWERK, SPONZEN, ZEEMLEDER
TOILET-ARTIKELLEN, EAU DE COLOGNE
ARTIKELLEN VOOR ZIEKENVERPLEGING
SPECIALITEITS-GENEESMIDDELEN.
Aan beide zaken Personenweegstoel.

Verlofgangers!

Koopt geen Spreekmachine alvorens het beroemde merk

His Master's Voice

te hebben gehoord! Het is de eenige spreekmachine, die aan alle eischen van een volmaakt MUZIEK-INSTRUMENT voldoet. ZUVERE, NATUURGETROUWE WEDERGAVE zonder dien onangename neusklank, die het verouderde systeem van machines met saffernaald eigen is.

Onze Indische agenten hebben steeds groote voorraad machines en platen.
De prijzen der platen zijn in Indië dezelfde als in Holland en verkrijgbaar bij:

N.V. GRAMOPHONE MIJ. „HASSELBACH”
hoek Gang Passar Baroe/Gang Kleykamp,
BATAVIA.
GRAMOPHONE AGENCY,
38 Genblongan, SOERABAJA.
HUTTENBACH & Co., MEDAN, (Oeli).
Oostk. v. SUMATRA & ATJEH.

THE AMERICAN IMPORT COMPANY
— 22a Amsterd. Veerkade, Den Haag. —

aan slechte verleiding weerstand te kunnen bieden. Zou dat niet beter zijn dan haar met Argus-oogen te bewaken, hetgeen ge op den duur toch niet zult kunnen volhouden? Er zijn menschen wien de omgang met dieven en moordenaars geen kwaad doet. Om het plastisch uit te drukken: den reinen is alles rein. Ik denk over de opvoeding van het meisje anders dan u. Het beste is voor onze meisjes niet goed genoeg. Zij moeten naar de middelbare, naar de hooge en zelfs naar de hoogste scholen. Zij worden immers de moeders van ons volk? Eischt u nu voor het volk niet het allerhoogste wat er te krijgen is? Ik wèl, en daarop is geheel mijn streven gericht. De heer Soeratro (de schrijver van het bovenbedoelde stuk) — zoo eindigt hij — tracht zijn dochter voor te schrijven, wien zij wel moet liefhebben en wien niet. Ik help hem wenschen, dat hem dit goed afgaat, heb er desniettemin een zwaar hoofd in. De liefde respecteert niet de grenzen der rassenindefining, zoodat het niet tot de onmogelijkheden behoort, dat zijn dochter uitsluitend en alleen gelukkig kan worden aan de zijde van een man, niet behoorende tot onze natie. In dat geval zal zij zich aan hem geven, n'en déplaîse onze zeden en gewoonten. Geldt 't een waarachtige, diep gevoelde liefde, dan zal zij het tyranniek vaderlijk gezag tarten: Liefde is sterk.

Wij Javanen — alzo Djawa Totok in de „Sinar Djawa” — zijn van jongs af gewend geraakt om in Raden Ardjoena, Pangeran van Madoeraka te gelooven, een machtig vorst, stamvader van alle Vorsten, die over Java geregeerd hebben. Zijn kracht was ongeëvenaard, zijn naam overal gevreesd. Zijn heerschappij strekte zich uit over de andere vorsten van den overwal. Zij, die hem weerstreefden, werden zonder vorm van proces onthoofd op zijn last door Raden Gatoetkatja of vermorzeld door Raden Bratasena. In den naam van den Opper God, Sri Batara Krèsna waren alle landen aan hem onderworpen. Moeten wij er niet trotsch op zijn, dat hij en zijne doorluchtige afstammelingen over ons volk geregeerd hebben? Zijn wij dan niet een moedig volk? Hebben onze voorvaderen de andere volkeren niet onder de heerschappij van Madjapahit gebracht? Riouw, Lingga, Palembang, Indragiri, Pasar, Borneo, Ceram, Ternate, Banda, Soembawa, Lombok, enz., al deze landen waren aan Madjapahit ondergeschikt. Het waren Javanen, die de zeeën overstaken en daar kolonies stichtten. Na verder uitgewijd te hebben over dit roemrijk tijdperk in de babads beschreven en in de Wajang Pœrwa uitgebeeld, vergelijkt hij daarmede den tegenwoordigen toestand van het Javaansche volk, dat zich schaamt of te lam en te lui is om hard te werken, ten einde zijn lot te verbeteren, in de herinnering levende van vroegere glorie, slechts hunkert om prijajie te worden, z.g. gezag uit te oefenen en zoo min mogelijk te werken. Ons volk — vervolgt hij — ziet het nut van het onderwijs nog niet genoegzaam in. Vele kinderen loopen nog lui rond, in stede van naar de scholen te gaan. De ouders zeggen: „Waarvoor? Zij zullen toch wel te recht komen. God is met hen!” De landman zal niet harder werken om meer van zijn bouwgrond te trekken. Als de sawah-arbeid geëindigd is, luert hij, kijkt niet om naar zijn ploegvee. De ambtenaar, die van zijn kantoor thuis komt, doet verder geen moeite om zijn kennis te verrijken, zich met andere zaken bezig te houden. Kortom, de Javanen weet geen goed gebruik van zijn tijd te maken. Ouder gewoonte weet hij de tering niet naar de nering te zetten. Iemand, die slechts f 10.— 's maands verdient, geeft f 100 voor een feest uit, soms meer! De gevolgen hiervan zijn bekend. Na een strafpredikatie uitgesproken te hebben, wekt hij zijn landgenooten op, om wakker te worden, hunne fouten in te zien, zich te verbeteren en een ander leven van ordelijkheid en werkzaamheid te leiden. De tijd van Madjapahit is voorbij — zegt hij. In de herinnering daarvan kan men niet blijven leven, maar aan de toekomst moet worden gedacht. De Javanen moet en kan veel meer profijt van zijn land trekken. Java bezit wel 18 miljoen bouws grond. De bevolking neemt jaarlijks toe. De padi, die het land produceert, is niet voldoende. Rijst van Siam, Chambodja moet jaarlijks worden aangevoerd om in het tekort te voorzien. Daarentegen worden de beste gronden gebruikt voor den aanplant van suikerriet, indigo, cacao, kina, tabak, doch ten behoeve van den vreemdeling. Veel wordt er op Java geproduceerd, maar de vreemdelingen trekken er de meeste voordeelen van. Alles behalve liefelijke hoedanigheden worden door den schrijver aan deze vreemdelingen, die niet met name nader aangeduid worden, toegekend. Klagen en mopperen — zoo gaat hij voort — helpt niet. Men moet niet altijd „nrimo” (zich alles laten welgevallen). Het gevolg van deze lijdzaamheid is, dat de Javanen op 't oogenblik arm is aan geld en aan kennis. 't Is, of wij in ongenade bij Allah gevallen zijn. Wij dragen dan ook voor een deel zelf de schuld van dezen toestand. Komt, laten wij Allah den Allerhoogste smeeken, dat Hij den Godsdienst goed in onze harten moge inprenten, opdat wij afstand zullen kunnen doen van alle slechte gewoonten, a.d.z. luiheid, valsheid, geldverspilling, enz. en opdat wij ijverig en leerszaam mogen zijn, tot heil van ons zelve en van onze medemenschen. Indien wij ijverig naar dit doel streven en ernstig daarbij volharden, zal Allah ons wel in genade aannemen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Chinees in N.-I. Uit de Maleisch-Chineesche pers valt duidelijk te lezen, hoe, terwijl de Inlanders al klagende

vergelijkingen maken, die niet ten gunste van het N.-I. Gouvernement uitvallen en de Indo afgeeft op den totok, zoodat zich een aangroeiende groep van ontevreden vormt, die Chinezen, die ook al hunne grieven hebben, hun best doen China te prijzen en in 't gevele te komen van de Chinezen in het Hemelsche Rijk.

Zoo deelt de „Sinar Sumatra” mede, dat in 1905 een Chinees van aanzien uit Batavia te Tokio gesproken heeft in een vergadering der Oostersche Vereeniging aldaar, over hetgeen, naar zijn meening, het leven in N.-I. voor de Chinezen onaangenaam doet zijn. Sedert zijn de Tiong Hoa Hak Tong scholen tot stand gekomen, waar het Chineesch (Tjeng Im) en het Engelsch, maar het Hollandsch niet wordt onderwezen. Een Hollandsch rechtsgeleerde (wiens naam niet genoemd wordt) heeft ook over dit onderwerp geschreven en de Chinezen in N.-I. tegenover het Hollandsch Gouvernement in bescherming genomen. De majoor-titulair der Chinezen te Semarang, de heer Oei Tiong Ham, heeft meermalen blijk gegeven van zijne sympathieën voor Engeland. Toen in 1907 eenige Chineesche kruisers voor Semarang kwamen, ging hij in een sloep, die de Engelsche vlag voerde, die booten tegemoet. Hij is ook meermalen in Europa geweest, kent Londen en Parijs nog beter dan Amsterdam en vond Holland „zeer klein” en dit niet alleen in aardrijkskundigen zin. De welbekende Vo Soe Kie (sedert vermoord), die later met een oorlogsschip op Java kwam, om poolshoogte te nemen van den Chineeschen handel in Indië, heeft zich toen beijverd om een nauwere aansluiting te bewerkstelligen tusschen de Tiong Hoa en Tiong Hok Chinezen (pranakans en totoks).

De heer van Geuns schreef in het „Soer. Hblad”, dat de Chineesche regering wel niet erg ingenomen zal zijn geweest met dit bondgenootschap, daar de Chinezen in het moederland nog al laag neerzien op hunne stamgenooten in Ned.-Indië, omdat deze van een mindere afkomst zouden zijn. Deze veronderstelling laat de Sinar Sumatra voor rekening van den heer Van Geuns, daar de redactie zich nog niet geroepen achtte krachtig tegen dit artikel op te komen.

Hoe het ook zij, de mandarijn werd op alle plaatsen, die hij op Java bezocht, met groote vreugde ontvangen en begroet. Hij is ook bij den Soesoehoenan van Solo in de kraton geweest, die hem met groot eerbetoen ontving. De Tiong Hoa Hak Tong (Schoolvereeniging) schonk hij uit eigen zak een som van f 500.— 't Is dus niet waar, wat het S. H. schreef, dat die groote mijnheer op Java kwam om geld te halen ten behoeve van China. Wel degelijk tracht men van beide kanten aansluiting te verkrijgen, niet alleen, maar in de pers wordt den Chinezen hier zelfs, zij 't ook naar onze meening ten onrechte, aan het verstand gebracht, dat zij zich moeten afscheiden van het bestuur hier, daar het niets over hen te zeggen zou hebben, en dat er nog een groot machtig rijk bestaat, niet ver afgelegd, dat zich hunne zaken aantrekt, voor hen in de bres zal springen, al mochten zij ook in het ongelijk zijn. Vele Chinezen achten deze uitspraak overdreven, maar toch, al moge 't waar zijn, dat de „grooten heeren” in China laag neerzien op het mindere volk (in andere landen wordt dat verschijnsel ook waargenomen), de Chinezen hier in N.-I. zijn van het gevoelen, dat China het land is, dat zij moeten liefhebben, waar zij hun oorsprong hadden, en dat zij graag één willen zijn met het groote Chineesche volk. Zij beschouwen China als hun moeder, die hare kinderen niet zal vergeten. In den laatsten tijd is het N.-I. Gouvernement begonnen om meer in 't belang van de Chinezen te doen, maar tracht tegen te gaan, dat zij zich bij China aansluiten. Al zullen de Ned.-Indische Chinezen ook trouwe onderdanen van het Hollandsche Gouvernement blijven, zij deelen toch innig in de vreugde en het leed van China.

Onderwijs-klachten. Ook de Tjhoen Tjhioe meent, dat de Chinezen terecht grieven hebben tegen het Hollandsche bestuur, teveel zelfs om op te noemen. De schrijver haalt slechts aan, dat vroeger in 't geheel niet en thans nog niet voldoende zorg aan het onderwijs voor de Chinezen wordt besteed. Alleen de kinderen der rijken worden op de Europeesche scholen toegelaten. Waarom niet als maatstaf genomen een zeker bedrag van den aanslag in de belastingen? Dit zou tenminste eerlijk zijn. De Chinezen lachen om het motief: minder gewenschte elementen uit de scholen te weeren. Iedere onderwijzer kan verklaren, dat menige Chineesche leerling bevattelijker en fatsoenlijker is dan menige Europeesche.

Van Vreemde Koloniën.

De evolutie van Britsch-Indië tot zelfbestuur.

The Times of India (Mail Edit.) van 1 Januari geeft een ruime plaats aan 't Nationaal Congres, in de laatste dagen van 't verstreken jaar te Bombay gehouden. Gaven opschriften als „God Bless the King Emperor; Protector of India's Rights” aan, dat het geen demonstratie tegen het moederland gold en sprak de voorzitter Sir S. P. Sinha zijn gehechtheid aan Groot Britannië duidelijk uit, men was toch niet samen gekomen om de loftrampet over den bestaanden toestand te steken, maar wel om de toekomst van Indië te bespreken en dit werd met groote vrijmoedigheid gedaan. Daarbij is vooral „zelfbestuur” als het ideaal naar den voorgrond gebracht, een wensch, die er toe strekt Indië in zoodanige verhouding tot het moederland te brengen, als voor de kroonkoloniën reeds het geval is. Aan het overzicht der congresshandelingen en de uitvoerige beschouwingen van de T. o. I. onleenen wij enkele gedeelten, die voldoende mogen zijn, om aan te geven wat er omgaat in de harten van hen, die Indië door een snelle

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten

Visch, Vleeschwaren

Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

Groote Uitverkoop

bij
E. VAN DER HORST,
BURGWAAL 8
bij de Wagenstraat,
DEN HAAG.

Maandag 14 Februari.

Aangekocht te Parijs een buitengewone partij van de nieuwste goederen voor de helft der gewone prijzen.

DAMES, vraagt te zien:

Eponge de Paris,

Shantung Chinois (zeldzaam in Nederland).

Circa 20.000 coupons Zijde in gestreep en schots, Velvet en Wollen Stoffen.

Alle goederen, niet naar genoegen zijnde, worden gaarne omgeruild.

Modemagazijnen

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10.

Prins Hendrikstraat 104-106

Nieuwe afdeling: Blouses

Prima Confectie.

Uitsluitend Prins Hendrikstraat 104

A. ASSENBERG,

Prima kwaliteit Schoenmaker, Diverse soorten GUMMIHAKKEN. CREAMS, VETERS, enz. Columbusstraat 73, Den Haag.

Levert voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK.

Flugge bediening.

Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald en thuisbezorgd.

N.B. Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN

DEGELUK ONDERWJS IN
DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH.

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
OVER DE WAALSCHÉ KERK

58de NOORDEINDE NIET-BOVEN-KRUL TEL. 2234

ontwikkeling tot een groote mate van staatkundige zelfstandigheid willen brengen.

De groei van 't staatkundig leven van een kolonie kan verkregen worden door evolutie en door revolutie. Indië wil den eersten weg volgen. Toch is in den laatsten tijd een opvatting meer algemeen geworden, die onbewust een revolutionair karakter draagt. Velen redeneeren, dat een groote gunst is verdient door Indië's deelneming aan den oorlog en de hartelijke samenwerking met 't rijk in Europa. Op die gunst wordt geen aanspraak gemaakt, omdat het land rijp er voor is, maar omdat het een dienst bewezen heeft. Een dergelijke sprong zou, al werd hij goedschiks toegestaan, toch een revolutie en geen evolutie zijn. Sir Sinha zeide dit ongeveer aldus: Er is niemand onder ons, die de hervormingen verwacht als beloning voor onze trouw. Deze zou weinig waarde hebben als hij beruiste op in te lossen gunsten. Ook kan geen ernstig en verantwoordelijk man als gevolg van den oorlog de verwachting voeden van een plotselinge en hevige versnelling der ontwikkeling van de staatkundige instellingen van Indië. De vraag, waarvoor de politici zich gesteld vinden is, hoe ver is, zonder geweld te doen aan de ontwikkelingslijn, zooals vooruitstrevende Britsche en Indische staatslieden zich die voorstellen, te gaan in de richting, die aan Indië vrijheid van handelen geeft. Zelfbestuur is hierbij het doel.

Als middelen om hiertoe te komen, bracht de congresvoorzitter drie punten bij. Een plaats in de kaders van 't leger en militaire vorming van 't volk; de uitbreiding van plaatselijk zelfbestuur; de ontwikkeling van Indië's handel, nijverheid en landbouw.

The T. o. I. kan voor de uitgesproken wenschen en aangegeven middelen wel waardeering uitspreken, maar doet dit toch niet met zoo groote bewondering en verwachting als de congresleden er voor toonden. Beschouwt men 't ideaal inderdaad als een nog zeer ver verwijderd doel, dat langs een langen weg te bereiken kan zijn, dan zou 't blad er niets tegen hebben. Maar de jonge lieden, die voor 't spoedig bereiken van een ideaal liever hun leven offeren, dan er in een lang leven naar te streven, zullen met dien langen weg geen vrede hebben. 't Ideaal zou voor de minder geduldigen het strijdwoord kunnen worden voor de revolutie, die het juist wren wil. Er is, ook door middel van de aangegeven middelen, meent de redactie, meer voor de hand liggend zooveel te bereiken, dat 't niet noodig is daar over heen, naar een ver verwijderd ideaal te zien. De voldoening voor 't geen dadelijk te bereiken is zou bedorven worden doordien het ideaal onbereikt zou blijven. De verwachtingen moeten niet gewekt worden voor een doel in de verre toekomst, maar voor hetgeen in 't tegenwoordige te bereiken is, in de overtuiging, dat over het lot van Indië niet zal worden beslist door onze toekomstdroomers, maar door onze werken in 't tegenwoordige.

Tot zoover onze sprokkeling uit de T. o. I. Het komt ons voor, dat hier de twee krachten, die zich meestal tusschen de ontwakende kolonie en het eenigszins bezorgde moederland laten gelden, zich uiten. De in deze conservatieve Brit houdt den Indiër voor: schep u een ideaal van dagelijks ijverig en nuttig bezig zijn en zoek daarin uw roeping en voldoening. De Indiër weet of beseft, dat een volksbeweging een hooger ideaal, een hooger wensch noodig heeft, en spreekt daarom in een leuze een kort program uit. De Brit voelt dat het naar zelfbestuur voor de kolonie gaat, hij wil 't haar wel geven ook, maar liefst zoo laat mogelijk; de Indiër meent, dat de tijd niet meer zoo heel ver af is en hij roept zijn volk op om dezen door eigen evolutie zooveel doenlijk te bekorten. Dit is de betekenis van 't Nationaal Congres.

Ongeregeldeheden op Ceylon.

De berichten, die in Mei 1915 bekend werden over ongeregeldeheden op Ceylon, werden van Duitse zijde met zekere schadereugde als van grooten omvang voorgesteld, terwijl zij in Engelse berichten als een opstootje zonder veel belang werden voorgesteld. Een officieel E. blauwboek heeft er nu bijzonderheden over gepubliceerd, waaruit blijkt, dat de opzet en omvang er inderdaad een dreigend karakter aan hadden gegeven, maar dat de tijdig getroffen maatregelen de ernstige uitwerking hebben kunnen voorkomen. De op verschillende plaatsen uitgebroken oproeren waren echter niet tegen 't gouvernement gericht, maar droegen een antimohedaansch karakter en zij kostten aan meer dan 100 personen het leven. De oproeringen gingen geweldig te keer; zij brachten voor 6.000.000 roepijlen schade aan eigendommen aan en doodden een 40-tal personen, zoodat de politie den toestand alleen niet meer meester was en het leger te hulp moest komen. Doortastend handelen werd noodig, hierbij vielen de andere slachtoffers en werden tal van aanhoudingen gedaan. De burgerlijke en militaire rechtbanken hadden bijna 5000 veroordeelingen uit te spreken en kwamen daarnaast nog tot meer dan 3500 vrij-spraken.

De Oriënt en de D. landverhuizing.

In 't eerste nummer van de D. Kolonialzeitung van dit jaar geeft K. Herold een merkwaardig artikel over de D. landverhuizing.

Het nabije oosten heeft voor D. verhoogde waarde bekomen. D. heeft van de Turken niet alleen een goed helper in den oorlog gevonden, maar T. kan ook in den vrede een goede afnemer worden van de producten van D. bodem en ijverheid. Bovendien is de landverhuizing naar de Oriënt aanbevolen, waarbij de verbetering van de gemeenschap met Konstantinopel dan ter sprake werd gebracht.

Dit vraagstuk neemt Herold nu onder oogen en hij betwijfelt of het wel zoo aanbevelenswaard is als 't wordt voorgesteld.

Wij leven niet meer in den tijd, waarin een deel van 't D. volk tot verlaten van zijn land genoopt werd. De bestaansvoorwaarden zijn, ook voor de volksklassen, veel verbeterd. Zij zijn zelfs gunstiger geworden, dan voor velen van den z.g.n. middenstand, met name de kleine ambtenaren. Van de miljoenen krachtige mannen, die ten strijde trokken, zullen velen niet terugkeeren, wat vóór den oorlog aan krachten te veel beschikbaar mocht zijn, is nu in een te kort omgezet. Wel keeren toch nog miljoenen mannen terug, maar zij zullen niet allen te gelijk beschikbaar komen, arbeid wacht in overvloed. De nijverheid heeft zich met andere krachten beholpen. De vrouwen zullen meerendeels weer aan het huiswerk worden teruggegeven, de krijgsgevangenen keeren naar hun land terug, veel werk is uitgesteld geworden.

Als hij de arbeid, die dan wacht, overziet, geeft hij, typisch! een eerste plaats aan de aanvulling van de uitgeputte voorraden oorlogsbenodigdheden van allerlei aard. De fabrieken, die zich hebben omgezet in voortbrengers van oorlogsbenodigdheden, zullen 't vroegere bedrijf weer hervatten, hetgeen direct en indirect om vele werkkrachten zal doen vragen. De

gesloten invoer heeft zaken tot stilstand gebracht, die zich zoodra doenlijk zullen willen herstellen. De uitvoer zal zich slechts geleidelijk tot de vroegere hoogte kunnen opwerken, maar de reeds door D. en O. troepen bezette provinciën van de nu vijandelijke landen en wellicht nog enkele, die daaraan zullen zijn toe te voegen, zullen door D. krachten bestuurd moeten worden en een nieuw afzetgebied voor D. voortbrengselen gaan uitmaken.

Door dit alles zal geen overdaad van mannenkracht tot behoefte aan landverhuizing naar den vreemde leiden, daar de D. koloniën ook haar eischen zullen stellen, hetgeen schr. niet beschouwt als een uittrekken naar vreemd land, wijl men er ten volle Duitscher blijft.

Trekken jonge D. naar den Oriënt, dan bestaat de kans dat zij voor hun land verloren zijn. Naturen, die niet over een groot weerstandsvermogen beschikken, dommelen allicht in, bevangen door den romantischen geest van land en volk. De vrouw speelt hierbij een voorname rol. Het leven is er eentoonig voor hem, die niet over ruime geldmiddelen beschikt. Bij gemis aan een D. levensgezellin, bindt de jonge man zich aan een levantsche schoone. Vormt zich een gezin, dan wandelen er binnen kort Herren Schultze en Müller rond, die geen woord Duitsch verstaan en die alle voeling met D. missen.

Ernstiger acht Herold nog 't gevaar, dat het D. aanzien in den Oriënt zou dalen. D. geldt daar nu als het groote en machtige rijk. De T. zijn trots op hetgeen zij in den huidige oorlog volbrengen, maar zij erkennen daarbij de leering en de methode door D. aangegeven. D. moet hoog blijven staan en niet als concurrent in de T. maatschappij optreden, en vooral niet de laagste lagen van 't volk, die door den landverhuizer den eerbied voor 't D. rijk zouden verliezen. — De vriend — overheerscher!

Een uitzondering maakt hij voor de Zionistische beweging. De joden keeren tot hun stamgenooten en hun vroeger beroep terug. Dit meent hij dat steun en aanmoediging verdient. Maar dit betreft meer de ongelukkige joden uit Rusland, de D. jood behoeft er niet heen te gaan.

Een démenti.

Met voldoening hebben wij gelezen, dat de regering onze opvatting deelt en dat door haar in de Dépêche Coloniale zelf een démenti is gegeven van de beweging van den heer de Touvent betreffende de transactie met de Oostenr. Skoda-fabriek. Maar waarom nu niet tevens tegen de andere, door ons gewraakte punten opgekomen?

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Febr.-afl. opent met „Een voorstel en een paar vragen in het belang der Javasukerindustrie", door P. A. H. van der Haas. Schr. vermoedt, dat na den grooten oorlog een tijdperk van reactie zal intreden, die waarschijnlijk van geweldig nadeeligen invloed zal zijn niet alleen op de prijzen, maar ook op andere de suikerindustrie rakende factoren. Zich daartegen te wapenen is slechts mogelijk door samenwerking en aansluiting; men moet z.i. overgaan tot de vorming van groepen van ondernemingen, en deze gezamenlijk doen beheeren als één groote onderneming, zonder eenige andere scheiding in het bedrijf dan die in de twee natuurlijke bedrijfsinrichtingen, n.l. „rietcultuur" en „suikerfabricatie". „Dat is eenvoudig alles wat noodig is en zal niet alleen het gebrek aan leidende krachten en natuurlijk ook de concurrentie tusschen de aangesloten ondernemingen opheffen, maar tevens vanzelf leiden tot groote besparingen, tot betere opleiding en recruteering van het personeel en tot andere verbeteringen, die belangrijke voordeelen zullen medebrengen voor de Javasukerindustrie".

De heer A. K. A. Gijsberti Hodenpijl artikelt over „François Valentijns laatste verblijfsjaren in Indië", welke blijkbaar tot de onaangenaamste van zijn diensttijd als predikant hebben behoord.

De heer E. A. A. van Heekeren geeft een (hoofdzakelijk economisch) overzicht van Nederlandsch Oost- en West-Indië over het jaar 1915.

Dr. J. de Hullu publiceert een niet onbelangrijk verslag over de West-Indische eilanden St. Martin en Saba omstreeks 1818, dat, blijkens de onderteekening, is opgesteld door den toenmaligen „kommandant" der eilanden Cantzlaar.

Behalve het vervolg van het uit het Engelsch vertaalde verhaal van „De robijn van Radjast-han", door R. E. Forrest, bevat deze afl. overigens de gewone rubrieken: Varia. — Maandelijksche revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. M.

Kinderslavernij in Suriname.

De Febr.-afl. van „Vragen van den Dag" bevat een kort opstel over dit onderwerp. De schrijver, M. J. Jacobs, wijst hierin op een misstand in genoemde kolonie, bestaande in het z.g.n. „pleegkinderenstelsel", of ook wel „kweekjes-systeem" genoemd. We vermoeden, dat de schrijver van de rubriek „West-Indië" in dit blad, als deskundige, het artikel nader zal bespreken.

De Handel.

In de Januari-afl. van dit maandschrift publiceert de heer A. Hagen eenige cijfers over den uitvoerhandel van Java en Madoera in de eerste zes maanden van 1915, waaruit blijkt, dat niettegenstaande de oorlog ook op den handel van onze koloniën een grooten invloed heeft uitgeoefend, de uitvoer van sommige producten zeer vooruit is gegaan. Zoo is in het ooglopend de uitvoer van hevea, waarvan alleen naar Amerika 1.436.671 K.G. tegen 40.177 K.G. in het voorafgaande halfjaar. Ook is het verschil van den uitvoer van klapperolie zeer groot. Van de 3.156.472 Liter gingen alleen 2.862.608 L. naar Nederland. Wat men in ons land met zoo'n groote hoeveelheid klapperolie moet doen is een vraag, waarop het antwoord wel te raden is, zegt schr.

Verder bevat dit Nr. eenige gegevens over het belangrijke handelsverkeer in de haven van Palembang.

Mededeelingen Ned. Zendinggenootschap.

Over het eigenlijk werk der Zending bevat het 1e stuk van deel 66 der „Mededeelingen" de volgende bijdragen: „Hoe te prediken voor Heiden en Mohammedaan", door Dr. A. M. Brouwer (vervolg). — Vier weken zendingsarbeid op Taliabo (tweede reis), door J. Fortgens. — Het kersteden van heidenen op Celebes en de toekomstige gevolgen daarvan. — Verder een rubriek: Belangrijke verschijnselen op Zendingsged. Voorts bespreekt de bij uitstek deskundige Dr. N. Adriani

G. ZUURING, Fred. Hendriklaan 121 : Telefoon Schev. 951 : AMEUBLEMENTEN IN ALLE STIJLEN EN PRIJZEN

— KLEEDJES, KUSSENS, THEEMUTSEN — POTTERIE UIT VERSCHILLENDE FABRIEKEN — — — KLEINE MEUBELN — — —

Behangerij - Stoffeerdery - Beddenmakerij - Reparatiën.

Mantel en Costumemagazijnen
Maison H. SIMONS
Heulstraat 13 Telefoon 2005
Noordeinde 17a Telefoon 6537
.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs
Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:-: Safe-Inrichting. :-:

Winkelvereniging H. J. B.
Specialiteit in COMESTIBLES
KOLONIALE WAREN
INDISCHE INGREDIËNTEN
NOACK'S FIJNE VLEESCHWAREN
WIJNEN
van The Continental Bodega-Comp.
Obrechtstraat 198, Telefoon Haag 3641
Obrechtstraat 4, Telefoon Haag 3414
Atjehstraat 68, Telefoon Haag 1437
Stevinstraat 109, Telefoon Schev. 147

J. v. MOORSEL
Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014
EERSTE HUIS
in:| Stoffen, Mouselines en Witte Goederen. :: Stalen op aanvraag.

J. B. HEIJDEMAN,
CONFISEUR. - PATISSIER.
Valeriusstraat 3, Tel. H. 7857.
Speciaal adres
Zoute Krakelingen.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma COSTER VERVOER & Co.
te Soerabaia.

onder het opschrift „De talen van Noord-Halmahera”, het onlangs verschenen proefschrift van Dr. H. van der Veen; „De Noord-Halmahera'se taalgroep tegenover de Austroneesische talen”.

Dr. A. prijst dit proefschrift en hoopt dat anderen het werk van Dr. van der Veen zullen opnemen en vervolgen, daar aan hem van wege het Nederlandsch Bijbelgenootschap een opdracht is verleend om de talen van de Sadansche groep (Z.W. Celebes) te gaan bestudeeren.

Indologenblad.

No. 7 van den loopenden jaargang opent met een historisch overzicht van den inlandschen handel, de scheepvaart en nijverheid op Java en Madoera. De schrijver, M. van der Stoep verliest o.i., bij zijn betoog dat deze bestaansmiddelen kwijnen, wel eenigszins uit het oog, dat Java in de eerste plaats een landbouwende en veeleelende bevolking heeft en dat zulks reeds sedert overoude tijden het geval is geweest.

Verder bevat dit Nr. o.m.: Ceylon in 't begin van onze koloniale geschiedenis (eerste gedeelte). — Uit den Oosthoek, door D. P. (II. Een desavouering).

Orgaan der Ned. Zendingsvereniging.

In het Febr.-nr. besluit de heer S. Coolsma zijn beschouwing over de wijze, waarop de Soendanezen hunne dooden verzorgen. Belangstellenden, die meer dan in dat opstel staat over de verschillende wijzen van doodenverreering wenschen te lezen, worden opmerkzaam gemaakt op de verhandeling van Ds. J. G. Steenbeek Jr., onder het opschrift: „Funeralia”, voorkomende in „De Vriend des Huizes” van 1915.

Nederlandsche Zendingsbode.

In No. 3 en 4 van dit wekelijksch zendingsorgaan vindt men het vervolg en slot van een beschouwing door A. Werner over de waarde van volksverhalen voor de zending. — Verder beschrijft in die Nrs. Mevr. Schuyt te Koekoek het ziek- en sterfbed van een tot het Christendom overgegane Toradja.

De Rapporten der Indische Havencommissie.

Naar aanleiding van het ter Landsdrukkerij te Batavia gedrukt geschrift „Onderzoek naar de moeilijkheden, onderzonden bij de uitvoering van openbare Werken in Ned.-Indië, door tusschenkomst van aannemers”, bevat, onder bovengenoemd opschrift, de Ingenieur van 5 dezer eene geïllustreerde verhandeling van den ingenieur C. L. M. Lambrecht van den Ritthem. De schr. verdedigt zich hierin tegen de op dat rapport gevolgde critiek, vooral van den heer Elenbaas.

Orang Peladang.

In het Febr.-nr. van dit maandschrift doet „Rang Andalas” zijn lezers een blik slaan op een inlandschen pasar, welke eenigszins vergeleken kan worden met de Hollandse markt, maar daar toch weer in veel opzichten van afwijkt. Spr. neemt als voorbeeld den pasar van Pajakoemboeh (op Sumatra's Westkust), waar Chineezers, Arabieren en Klingaleezen hunne waren aan den man trachten te brengen.

Verder geeft dit Nr. een aan C. M. Pleyte's „Paribogo” ontleende Soendaneesche fabel: Ki Bener (de Rechtvaardige) en een artikeltje over „Contrôle op het tappen” van latex.

Dr. N. Adriani en zijn arbeid in Posso.

Op de jaarvergadering van het Ned. Bijbelgenootschap te Amsterdam, heeft Dr. N. Adriani een en ander verteld omtrent zijn taalkundigen arbeid in Posso, hetwelk men nu kan lezen in het Febr. Nr. van het Maandbericht van het Ned. Zend. Genootschap. Aan den tekst is het portret van Dr. A. toegevoegd.

Een Javaansch-Nederlandsch dichter.

In „Studiën”, tijdschrift voor Godsdienst, Wetenschap en Letteren, wijdt C. Jonckbloet een artikel aan de bekende dichterlijke ontboezemingen van Raden Mas Noto Soeroto. Diens „Melatiëknoppen” hebben den heer J. in hooge mate bekoord; zulks is minder het geval met de onlangs in „Eigen Haard” verschenen sonnetten en met „Een gambirbloesemsnoer” in de Tijdspiegel.

Legenden en overleveringen der Doesoen Dajaks.

Het Febr.-nr. der „Annalen van het Missiehuis” te Roosendaal bevat het vervolg der legenden en overleveringen der Doesoen Dajaks. Schr. geeft thans eenige dierfabels, als: Hoe de krokodillen ontstonden. — Waarom de krokodillen menschen eten. — Waarom de Doesoens geen schildpadden eten: De herlevende slang.

Kolonel J. J. Staal. †

Den 6en dezer overleed te 's-Gravenhage de gepens. kolonel der genie van het Indische leger J. J. Staal, in 1848 te Zwolle geboren. Hij verwierf het ridderkruis der Militaire Willemsorde 4e kl., toen hij als kapitein deelnam aan de krijgsvieringen in Atjeh, in het bijzonder gedurende de maanden September en October van het jaar 1876.

Als luitenant-kolonel en kolonel was de heer Staal adjudant van den gouverneur-generaal Van der Wijck, aan wien hij bij diens benoeming tijdens zijn verblijf in Europa werd toegevoegd en dien hij bij den overtocht naar Indië vergezelde. In beide rangen was hij tevens intendant der gouvernements-hôtels.

Te voren was hij majoor eerstaanwezend genie-officier in de 1e militaire afdeling op Java te Batavia en sedert 1887 diende hij bij de genie op Atjeh.

Kolonel Staal, die in 1869 als 2e luit. bij het korps genie en sappeurs zijn militaire loopbaan aanving, werd op 10 October 1901 gepensionneerd.

Hij was officier in de orde van Oranje-Nassau en in de orde van den Witten Olifant van Siam.

In 1909 trad de overledene op als redacteur van het Tijdschrift Kon. Ned. Genootschap, welke functie hij tot zijn dood toe bekleedde.

De nieuwe resident van Kediri.

In No. 35 van het Weekblad voor Indië wijdt J. K. bij dienst portret een artikel aan den nieuwen president van Kediri, H. Altmann, te voren assistent-resident te Batavia. De heer Altmann, geb. te Rotterdam den 14en Aug. 1886, wordt geschetst als een krachtige persoonlijkheid, een energieke werker, die leiding weet te geven en door zijn eigen werkkracht anderen er toe zal brengen al het mogelijke te doen in het belang van den bloei van het gewest Kediri.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 5: Nieuwe proeven met rietdiffusie mislukt, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in 1914, door Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. — Verslag van den Sumatra-Staatsspoorweg over 1914, door N. Wing Easton. — De afzet van het

djatihout op Java na het uitbreken van den oorlog, door A. te Wechel. — Tappen op 1/6 omtrek, door E. K. A. de Neve. — Oogstvooruitzichten van indigo in Britsch-Indië. — Begroting van Suriname en van Curaçao. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9-6 uur 's namiddags.

De Planter, De West, Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad,

Mededeelingen.

Van de Afdeling Nijmegen:

Donderdag 17 Februari 1916, 's avonds 8 uur, LEZING met 60 lichtbeelden, te houden door den HoogEdelGestr. Heer W. J. GIEL, Gep. Kolonel Art. N.I.L., in de Feestzaal van het Hôtel „de Bonte Os”, Molenstraat 99, ingang Walstraat.

Onderwerp: *Het leven en werken van den Europeaan in Ned.-Indië.*

Leden der Vereeniging „Oost en West” hebben vrijen toegang met familie, vrienden en kennissen. Bovendien ontvangen de Directeuren van Gymnasium, Hoogere Burgerschool, Canisius-College en Kweekschool voor Onderwijzers, uitnodigingen, tevens voor hun personeel en de leerlingen der hoogste klassen.

Namens het Bestuur,
F. E. LUITJES, Secr.-Peningm.

Naamlijst van nieuw toetredende leden.

A. Goekoop, Koopman, Stationsweg, Leiden.
Dr. Rutte, Leeraar H. B. S., Plantage, Leiden.
F. H. van Schagen, Gouv. accountant in N.-I., Weltevreden.
Schmeltz, werkzaam b. h. Rijks Ethnogr. Museum, Oegst-geest.

Mej. W. L. Tresling, Ministerpark 5, Hilversum.
Mevr. de Wed. J. L. Meulenhoff geb. Engelenberg, Duivenvoortsestraat 102, Haarlem.

Mr. P. Tjeenk Willink, Ged. Oude Gracht 90, Haarlem.

A. Donker, Bloemendaalsche Straatweg, Overveen, Haarlem.

F. J. Knoops, Mauritsstraat 3, Haarlem.

H. Schmidt, oud-Luit. Inf. I. L., Kerkallee 110b, Velp.

B. Braat, Havenmeester N.-I., Bloemendaal.

J. F. G. Maurer, O.-I. ambt., Rijdekade 8a, Groningen.

Mej. L. de Braconnier, Hollanderstr. 43, Den Haag.

K. P. Groot, arts, Tolstraat 82boven, Amsterdam.

Mevr. E. Bisschoff-Semster, Laan van Meerdervoort 195, Den Haag.

H. L. Vinke, Westerhoutstraat, Heemstede.

H. C. Verniers van der Loeff, gep. Kap. O.-I. L., St. Annastraat 171, Nijmegen.

B. Bloemen, Koninginneweg 155 B, Amsterdam.

Mej. W. van Hoorn, Joh. Verhulststr. 194, Amsterdam.

O. Z. van Sandick, Westeinde 20, Amsterdam.

Th. Steinmetz, Prinsengracht 679, Amsterdam.

Mevr. D. Krömer geb. Kläring, Balistraat 90, Den Haag.

G. G. Lion, gep. Kapt. Mil.-Adm. O.-I. L., Voorburg, Den Haag.

Mevr. de Wed. J. E. Lochman van Bennekom geb. van den Enden, Baronielaan 136, Breda.

N. C. Hoogvliet, van Galenstraat 42, Den Haag.

J. C. v. Hasselt, O.-I. ambt., Baronielaan, Ginneken, Breda.

Ch. de Roo v. Alderwerelt, Kijkduin, Bloemendaal, Haarlem.

A. Valenkamp, de Sevestetlaan, Bloemendaal, Haarlem.

R. A. Mulder, Kerkgracht 33, Leiden.

V. W. Ch. Ploegman, Jur., Franklinstraat 124, Den Haag.

J. H. Rogge, van Breestraat 88, Amsterdam.

J. H. Steghers Jzn., van Kinsbergenstr. 15, Apeldoorn.

H. Jacobs, O.-I. ambt., Buijs Ballotstr. 17, Den Haag.

G. Rauws, leeraar H. B. S., 2e v. Blankenburgstraat 159, Den Haag.

Mej. S. de Quant, Galileistraat 76, Den Haag.

Mej. W. Bousquet, v. Swietenstr. 107, Den Haag.

B. W. Makkink, Keizerstraat 4, Deventer.

Jhr. Mr. O. E. N. Six, Referendaris Dept. van Kol., Celebesstraat 75, Den Haag.

J. A. Jonkman, Jur. doct., Witte Singel 44a, Leiden.

J. J. van Dijk, Kassier, Dorpstraat 76, Apeldoorn.

H. van Merkom, Columbusstraat 255, Den Haag.

W. Touw, Da Costastraat 173, Den Haag.

C. A. Moll, Hoogracht 34, Leiden.

R. H. Mulder, Jan van Goijenkade 21a, Leiden.

J. F. Metz, van Brakelstraat 5, Rotterdam.

N. Heinselmann, Dir. Rijks Telef. N.-I., Hotel Cordan, Wiesbaden.

B. F. Loust, van Boetzelaerlaan 147, Den Haag.

P. de Nijs, Tugelastraat 7, Schoten, bij Haarlem.

Mr. J. W. D. Francken, Rokin 92-96, Amsterdam.

H. A. Q. Klupel, de Perponcherstraat 134, Den Haag.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

G. J. EENINK.

In- en Verkoop van Antieke Meubelen.

Specialiteit in het vervaardigen van IMITATIE-Antieke Meubelen.

Fabriek: **Bonistraat 2, DEN HAAG** Magazijn: **5 Heerenstraat 5.**
bij de Malakkastraat. MEUBELMAKERIJ.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

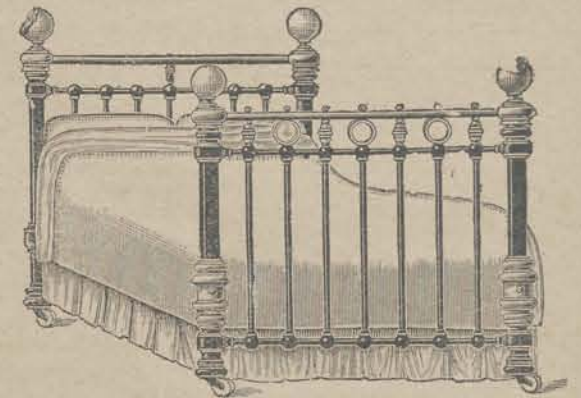
Telefoon No. 3902.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.

GEBR. ALES,

Prins Hendrikstr. 86, Tel. 5169, Den Haag

SPECIALITEIT IN WITTE GOEDEREN.
COMPLETE UITZETTEN.

CHR. J. P. HARINCK-Naaimachinehandel

Waldeck-Pyrmontkade 57, Den Haag
Telegr. adres: HARINCKMACHINE HAAG
A. B. C. Code 4 & 5 U. G.

Verkoophuizen in Indië: Bandoeng-Soerabaia

Engros-Detail. Import-Export.
Gratis Verpakking voor Indië.

Algemeene Boekhandel
en
Advertentie-Bureau
van
FIRMA L. J. C. BOUCHER,
Noordeinde 64c. - Den Haag.
Levering van alle binnen- en buitenlandse Boeken
en Tijdschriften.

P. B. VAN MOORSEL & CO
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
**Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.**

Marque Deposee „AU-CONDOR”
LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.
FRED. MOMMAERTS-DEGELLER
Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualite
Exportation Importation
EMBALLAGE SPECIAL POUR LES INDES

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van **10-12** en van **2-4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Lessen in moderne talen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Opleiding admisse examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Handwerklessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Paedagogische adviezen	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Schrijf-, Kopiër- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100, 's-Gravenhage,	{ Javaansch,
Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden	{ Javaansch,
Maleisch,
Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Adriaanstraat 47bis, Utrecht,	{ Maleisch.
Soendaneesch.
Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma **MARTINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. Onze West:
- I. De Kolonie Suriname**, door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
 - II. De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten
- No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
 - No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Regulateurs, Westminster Carillons
met speelwerk. - Speciaal voor Indië.
GROOTSTE SORTEERING. LAAGSTE PRIJZEN
Goedkoopst adres voor Waltham en Zenith Horloges.
Armband Horloges voor Heer en Dame.
J. A. J. REMMERS, Molenstraat 35
t/o de Oude Molstraat. **ZIE ÉTALAGE.**

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels
Verhuur **PIANO's** van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „
REPARATIE - STEMMEN - RUIL.
Aldeeling Gebruikte Instrumenten.
Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de **TROPEN.**
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

M. P. MULLER,
Galileistraat 133 en 129 Valeriusstraat 13
Tel. H 6375 Tel. H 6370
MAGAZIJNEN VAN
Gas- en Electriche Ornamenten.
BADEN EN GEYSERS.

TELEFOON H 7057
C. P. A. NICOLAÏ
Specialiteit in **HEEREN-MODEARTIKELEN**
Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.
Dunklerstraat 33 hoek Valeriusstraat.

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.
Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.
TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.
Prijscourant gratis.

DORDTSCHER BANK
'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
behandelt alle Bankzaken.

RIPPEN
Pianohandel
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.
Tel. 4683.
Verhuren Stemmen

HUPFELD'S FILIAAL
Directie:
DUWAER & NAESSENS
PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL
is gevestigd:
'S-GRAVENHAGE **AMSTERDAM**
Kneuterdijk-Heulstraat, Stadhouderskade 19,
Tel. No. 27. Tel. No. 4698.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

GEILLUSTREERD

Nederlandsch Conservenboek

VOLLEDIGE HANDLEIDING

VOOR

H.H. Conservenfabrikanten, Restaurateurs en Koks,

ALSMEDE VOOR

Particulier gebruik

DOOR

LEONARD G. BOL.

Prijs: ingenaaid f 2.40
gebonden - 2.90

Brengt een bezoek aan BOEATAN
: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

OBAT BAIK

INDISCHE ZALF tegen alle
Rheumatische aandoeningen.

Sigarenhandel D. NIEUWSTRATEN

Zoutmanstraat 2A hoek Witte de Withstraat
Telefoon Haag 4057

Magazijn 1ste Klasse.

Speciaal ingericht voor verzending naar de Tropen
GROOTE SORTERING SIGARETTEN.

's-Gravenhaagsche Manege,

Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.

Oudst Etablissement.

1ste Klasse Rijonderwijs.

R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

J. C. P. HOOGEVEEN,

Hofleverancier
van H. M. de Koningin en van H. M. de Koningin-Moeder.

Wijnen, Comestibles, Thee.

UITSLUITEND 1ste KLAS KRUIDENIERS EN
INDISCHE WAREN.

Fred. Hendriklaan 141. Telefoon S. 429.

OPGERICHT 1811.

OBAT BAIK

f 1.25 per pot, overal verkrijg-
baar. Wordt door iedereen
aanbevolen.

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken

REPARATIE-INRICHTING.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift - Electrisch Licht - Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT - DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

OBAT BAIK

waar niet verkrijgbaar, franco
toezending ad f 1.35 door OBAT
BAIK, POST BOX 271, DEN HAAG.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLECOM - DIENEN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.